

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

**доктора економічних наук, професора Іванової Наталії Володимирівни
на дисертаційну роботу Дергалюк Марти Олексіївни
на тему «Розвиток регіональних економічних систем на засадах
трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за
спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна
економіка**

Вивчення тексту дисертації здобувачки, реферату та опублікованих наукових праць дає підстави для представлення розгорнутої характеристики основних результатів проведеного дослідження та визначення її відповідності критеріям, які викладені у «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук».

Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

На початку двадцять першого століття парадигмальні зміни розвитку світового господарства під впливом глобалізації призвели до появи нових векторів розвитку світової економічної думки, у тому числі, у напрямі перегляду значимості регіональних суспільних систем у соціально-економічному розвитку держав та світової економіки. Парадигмальні зміни розвитку Європейських країн вплинули на вектор змін державної регіональної політики в Україні. Зазначене, безумовно, актуалізує науковий пошук щодо розвитку регіональних економічних систем, оскільки саме регіони стають повноцінними акторами на міжнародній арені, що зумовлює актуальність пошуку шляхів підвищення їх конкурентоспроможності за рахунок трансформації потенціалоформуючого простору.

У поданій до захисту дисертаційній роботі пропонується вирішення актуальної з точки зору теорії, методології та практики науково-прикладної проблеми розвитку регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації. З огляду на це тема дисертаційної роботи М. О. Дергалюк є актуальною.

Проведене дисертаційне дослідження відповідає сучасним напрямам розвитку економічної науки та безпосередньо пов'язане з тематикою науково-дослідних робіт, що проводилися у: Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», а саме з темами: «Потенціал розвитку суб'єктів економіки в умовах цифровізації» (ДР № 0123U103307), де авторкою запропоновано концептуальні засади

управління потенціалом регіональних економічних систем у напрямі трансформації потенціалу регіонів з урахуванням принципів, завдань, рівнів і важелів управління, факторів нерівномірності розвитку регіонів, що забезпечує спрямування зусиль, фокусує увагу на поставлених цілях підвищення рівня ефективності використання потенціалу та виокремлює латентний потенціал регіонального розвитку; «Управління економічною безпекою суб'єктів національного господарства» (ДР № 0116U004577), де авторкою було обгрунтовано заходи щодо забезпечення цифрової трансформації економіки та напрямів подолання перешкод щодо цифровізації економіки регіонів, які спрямовані на активізацію, стимулювання розвитку, накопичення та розкриття потенціалу, підвищення ефективності економічних систем різних рівнів за рахунок впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах економічного та суспільного життя; ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», а саме з темами: «Підвищення ефективності управлінської структури економічних систем на різних рівнях функціонування» (ДР № 0118U001589), де авторкою обгрунтовано методологічні засади розвитку регіонів у контексті управління потенціалоформуючим простором, що базуються на парадигмальній тріаді, зокрема, сталого розвитку, нового регіоналізму, цифровізації та включає заходи щодо управління потенціалом регіонів та їх цифровізацією, які забезпечують підвищення щільності взаємодії між державними органами і рівнями державного управління, державою і приватним бізнесом, державними організаціями й держслужбовцями, консультантами на місцях, державними органами та громадянами; «Діагностування економічного розвитку регіональних економічних систем в умовах становлення нового регіоналізму» (ДР № 0118U001590), де авторкою запропоновано кваліметричний підхід до прогнозування розвитку регіональних економічних систем, що базується на комплексному індексі потенціалу регіонів, побудові імітаційних моделей впливу факторів на складові потенціалу регіонів, урахуванні поділу регіонів на території відновлення, регіональні полюси зростання, території з особливими умовами розвитку, території сталого розвитку залежно від рівня руйнації регіонів, внаслідок воєнних дій на території України за оптимістичним, нейтральним та песимістичним сценарієм (акт про впровадження № 02/2010 від 22.09.2023 р.).

Ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна.

Основні науково-методологічні положення, методичні підходи, оцінки, висновки дисертаційного дослідження М. О. Дергалюк є науково-обгрунтованими та достовірними, що забезпечується коректністю постановки наукових і практичних завдань, комплексністю використання методичних прийомів, глибоким вивченням вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, логічністю теоретичних викладок, опрацюванням значного масиву економіко-

статистичної інформації. Наукова обґрунтованість і достовірність результатів дисертаційного дослідження обумовлена застосуванням сучасних методів наукового дослідження, кваліфікованим відбором, систематизацією та об'єктивністю оцінки статистичної інформації.

Обґрунтованість та достовірність результатів дисертаційної роботи М. О. Дергалюк підтверджується апробацією та позитивною оцінкою її положень на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, публікаціями у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus або Web of Science Core Collection, фахових та інших виданнях, впровадженнями результатів дослідження у діяльність суб'єктів державного управління, господарську практику та навчальний процес.

У дисертації М. О. Дергалюк викладено власну точку зору відносно розвитку регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації та практичних рекомендацій щодо задіяння детермінант активізації розвитку регіонів. Наукові положення та висновки, які виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в наступному:

Найбільш вагомим науковим результатом здобувача є поглиблення теоретичних положень щодо теорії розвитку продуктивних сил і регіональної економіки, обґрунтування методологічного базису становлення визначення засад трансформації потенціалоформуючого простору та практичні рекомендації розвитку регіональних економічних систем в умовах цифровізації.

Зокрема, сформульовано концептуальні положення трансформації потенціалоформуючого простору, що базуються на методологічній основі, підґрунтям якої виступає виокремлення об'єкта, аксіоми, парадигми, гіпотез дослідження, постулатів та системи підходів щодо спрямування розвитку регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації (стор. 124-136).

Розроблено концепцію потенціалоформуючого простору розвитку регіонів в умовах цифровізації, що базується на сукупності системного, інституціонального та процесно-функціонального підходів, містить сукупності загальноекономічних та специфічних принципів, обґрунтованих по відношенню до парадигми сталого розвитку, парадигми нового регіоналізму та парадигми цифровізації (стор. 137-143; 145-154, 158-161).

Із урахуванням сучасних змін економічного розвитку внаслідок воєнних дій на території України, обґрунтовано заходи, спрямовані на підвищення ефективності використання потенціалу регіонів, виявлення регіональних латентних можливостей та нівелювання негативної дії чинників, що уповільнюють розвиток регіональних економічних систем (стор. 331-337, 338-343).

Здобувачкою обґрунтовано теоретико-концептуальні засади управління потенціалом регіональних економічних систем у напрямі трансформації потенціалу регіонів в умовах цифровізації з урахуванням їх особливостей відповідно до принципів, завдань, рівнів та важелів управління, що забезпечує спрямування зусиль, фокусує увагу на поставлених цілях та передбачають більш щільну взаємодію між державними органами та приватними бізнесом, державними організаціями і службовцями, консультантами на місцях, державними органами і громадянами (стор. 308-313; 322-331; 346-353).

Авторкою удосконалено методичні підходи до оцінювання потенціалу розвитку регіональних економічних систем, який базується на: по-перше, розрахунку п'яти субіндексів на основі зваженого середнього геометричного; по-друге, встановлення ваги кожного індексу (субіндексу) на основі модифікованого підходу до методики аналізу ієрархій Сааті; по-третє, встановленні векторів відносних цінностей субіндексів щодо комплексного індексу шляхом формування матриці чисельних попарних порівнянь; по-четверте, розрахунку комплексного індексу потенціалу розвитку регіональних економічних систем на основі зважених мультиплікативної та адитивної згорток; по-п'яте, оцінки трансформації потенціалу розвитку регіонів; по-шосте, групування регіонів за значеннями комплексного індексу потенціалу розвитку регіональних економічних систем за адаптованою шкалою Харрінгтона на регіони з високим, стабільним, середнім, низьким рівнем розвитку та проблемні регіони (стор. 181, 155-257; 262-268).

Здобувачкою запропоновано удосконалення інструментів управління потенціалом регіонів по відношенню до нових для регіональних економічних систем процесів, які викликані воєнними діями на території України, що включають забезпечення умов для транзитних осіб, тимчасового перебування громадян, релокації бізнесу, створення умов для переселенців та механізму взаємоузгодженості між релокованими підприємствами та потенційними працівниками таких підприємств щодо необхідної спеціалізації (стор. 343-346).

Удосконалено науково-методичні підходи до активізації потенціалу розвитку регіональних економічних систем, що базуються на функціоналах управління розвитком регіонів на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації, які мають соціальне, відтворювальне, організаційне, інноваційне і розподільчо-стимулююче спрямування, базуються на плануванні, контролі, моніторингу та прогнозуванні розвитку регіональних економічних систем та передбачають створення інтегрованих регіональних підприємницьких систем, інжинірингових центрів, інформаційно-комунікаційних центрів аутсорсингу, інноваційно-технологічних та екоіндустріальних парків (стор. 154-156; 353-359).

Набуло подальшого розвитку трактування понять: «розвиток регіональної економічної системи» (стор. 56), «регіональна економічна система» (стор. 64), «регіон» (стор. 68, 71), «просторовий розвиток регіональної економічної

системи» (стор. 45), «потенціал регіону» (стор. 90), «потенціалоформуючий простір» (стор. 96), «простір» (стор. 78), «просторовий розвиток регіональних економічних систем» (стор. 80), «потенціал» (стор. 86), «потенціал регіону» (стор. 90), «потенціалоформуючий простір» (стор. 95-96), «трансформація» (стор. 97, 103), «трансформація потенціалоформуючого простору» (стор. 97, 104, 105).

Авторкою удосконалено методичні підходи до оцінювання потенціалу регіональних економічних систем та трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації, які: по-перше, базуються на обґрунтуванні параметричних характеристик потенціалу розвитку регіональних економічних систем, по-друге, містять методичні принципи алгоритму його розрахунку, передбачає розрахунки субіндексів, які представлено системою кортежів: потенціалу виробничо-інвестиційної діяльності регіонів, потенціалу бюджетної ефективності регіонів, розвитку людського потенціалу регіонів, потенціалу інноваційного розвитку регіонів, потенціалу цифрової трансформації регіонів; по-третє, передбачають оцінку ваги кожного індексу в складі субіндексу на основі модифікованого підходу до методики аналізу ієрархій Сааті; по-четверте, передбачають визначення векторів відносних цінностей («ваг») субіндексів щодо комплексного індексу потенціалу розвитку регіональних економічних систем за методикою формування матриці чисельних попарних порівнянь; по-п'яте, містять розрахунок комплексного індексу потенціалу розвитку регіональних економічних систем на основі визначених субіндексів за використанням зважених мультиплікативної та адитивної згорток (стор. 250-254; 269-280).

Набуло подальшого розвитку підхід щодо виокремлення найбільш значущих факторів впливу на розвиток регіональних економічних систем в умовах трансформації потенціалоформуючого простору, що, на відміну від наявних, передбачає кореляційно-регресійне імітаційне моделювання за шістьма моделями та дає можливість враховувати вплив факторів для подальшого забезпечення активізації розвитку регіональних економічних систем (стор. 360-379).

Також, набув подальшого розвитку методичний підхід до прогнозування потенціалу розвитку регіональних економічних систем, що, на відміну від існуючих практик, ураховує трансформацію потенціалоформуючого простору шляхом оцінки трансформаційних ефектів за їхньою структурою на значення комплексного індексу потенціалу розвитку регіональних економічних систем, що дає можливість подальшого його прогнозування за нейтральним, песимістичним та оптимістичним сценаріями (стор. 379-402, 403-422).

Значущість результатів дослідження.

Теоретичне значення проведеного дослідження полягає у обґрунтуванні науково-методологічних положень розвитку регіональних економічних систем

на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації.

Наукові результати дисертаційного дослідження створюють необхідне підґрунтя для визначення засад трансформації потенціалоформуючого простору регіональних економічних систем.

Прикладне значення отриманих результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції доведені до рівня конкретних рекомендацій щодо: формування концепції потенціалоформуючого простору розвитку регіонів в умовах цифровізації; обґрунтування методів оцінювання потенціалу регіональних економічних систем та інструментарію діагностики процесів цифровізації; визначення впливу цифровізації на потенціалоформуючий простір регіональних економічних систем; методичного підходу оцінювання потенціалу розвитку регіональних економічних систем; деталізації чинників формування та функціонування економічного потенціалу в регіональному просторі; напрямів управління потенціалом регіонів з урахуванням сучасних викликів; прогнозування розвитку регіональних економічних систем у сучасних умовах.

Це підтверджується документально засвідченими фактами впровадження пропозицій здобувачки, зокрема в діяльності: Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (довідка про впровадження № 195д9/10-2024/26828 від 06.02.2024 р.) щодо покращення можливостей законодавчого врегулювання питання розвитку регіональних економічних систем у сфері європейської інтеграції; Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України (довідка про впровадження № 11153/32/14-24 від 23.02.2024 р.) відповідно до плану заходів Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки; Міністерства економіки України (довідка про впровадження № 3611-06/60922-07 від 10.11.2023 р.) при визначенні Стратегічного плану діяльності Міністерства економіки України на 2022-2024 рр. щодо прийняття управлінських рішень відносно потенціалоформуючого простору; Міністерства фінансів України (довідка про впровадження № 42000-04-10/2351 від 25.01.2024 р.) при роботі над Стратегією реформування СУДФ відповідно до розпорядження № 1805-р «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації» у напрямі розроблення заходів на забезпечення фінансової спроможності територіальних громад; Національної соціальної сервісної служби України Головного управління національної соціальної сервісної служби у Чернігівській області (довідка про впровадження № 0023-03-03/69 від 06.02.2023 р.) щодо обґрунтування групи соціальних завдань управління потенціалом регіонів відповідно до функціоналів управління розвитком регіонів на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації; Департаменту економічного розвитку Чернігівської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 02.01-21/227 від 10.02.2023 р.) щодо організаційно-економічного механізму забезпечення стійкості розвитку регіону на засадах

ефективності впливу потенціалоформуєчого простору в умовах цифровізації, що було використано при розробленні Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 р.; Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 04-25/549 від 16.02.2023 р.) щодо створення регіональних інтегрованих підприємницьких систем з урахуванням наявного потенціалу ІКТ-сфери, що включатимуть інформаційно-комунікаційні центри аутсорсингу, інжинірингові центри, інноваційно-технологічні та екоіндустріальні парки; Бучанської міської ради (довідка про впровадження № 12.1-09/564 від 21.03.2023 р.) щодо практичних рекомендацій відносно управління потенціалом регіонального розвитку, підвищення активності та взаємодії суб'єктів економічного потенціалу та цільової спрямованості трансформації потенціалу, які забезпечують можливість активізації розвитку регіональних економічних систем.

Результати наукового дослідження рекомендуються також для впровадження у навчальному процесі при підготовці фахівців економічного профілю у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» факультету менеджменту та маркетингу.

Окремі висновки та положення, сформульовані автором, можуть бути використані в наступних наукових розробках, присвячених вивченню теорії розвитку продуктивних сил і регіональної економіки.

Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення.

У дисертації з позиції парадигм сталого розвитку, цифровізації, нового регіоналізму, а також системного, інституціонального та просторово-функціонального підходів обґрунтовано теоретичні положення, методологічні основи, удосконалено методичні підходи та надано практичні рекомендації щодо розвитку регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуєчого простору в умовах цифровізації.

У першому розділі дисертації авторкою досліджено науковий дискурс теоретичних засад становлення регіональної економіки у складі просторових систем. Узагальнено наукові підходи щодо сутності процесів розвитку регіональних економічних систем. Виокремлено понятійно-категоріальний апарат теорії розвитку продуктивних сил і регіональної економіки щодо об'єкта дослідження, а саме розвитку регіональних економічних систем. Поглиблено сутність понять: «потенціал регіону», «трансформація потенціалоформуєчого простору», «потенціалоформуєчий простір». Обґрунтовано актуальність проблематики розвитку регіональних економічних систем в умовах цифровізації за використанням програмного інструментарію VOSviewer щодо публікацій, оприлюднених у міжнародній наукометричній базі даних Scopus. Визначено засади трансформації потенціалоформуєчого простору регіональних економічних систем.

У другому розділі розроблено науково-методичний базис розвитку регіонів на засадах трансформації потенціалоформуючого простору. Обґрунтовано методологічні засади розвитку регіонів у контексті управління потенціалоформуючим простором. За використанням системного підходу обґрунтовано функціонали управління розвитком регіонів на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації, які відповідно до тріади парадигмального розвитку регіонів визначено щодо таких процесів, як: розвиток регіональних економічних систем, трансформація потенціалоформуючого простору та цифровізація. Сформовано теоретико-методологічну концепцію потенціалоформуючого простору розвитку регіонів в умовах цифровізації. Розроблено теоретико-методологічну концепцію потенціалоформуючого простору інтенсифікації розвитку регіону в умовах цифровізації, яка включає парадигмальну тріаду, висунуту аксіому, гіпотези та постулати дослідження, містить комплекс методологічних підходів, систему принципів, яка сформована із загальноекономічних та специфічних принципів щодо методологічних підходів та компонент об'єкта дослідження. Досліджено методи оцінювання потенціалу регіональних економічних систем та інструментарій діагностики процесів цифровізації.

У третьому розділі дисертації висвітлено прикладні аспекти та аналіз розвитку регіональних економічних систем в умовах цифровізації. Авторкою ідентифіковано вплив цифровізації на потенціалоформуючий простір регіональних економічних систем; оцінено розвиток регіональних економічних систем у розрізі загальноекономічних та соціальних показників. Проаналізовано індекс цифрової трансформації регіонів України та його субіндекси. Досліджено асиметричність розвитку регіональних економічних систем у трансформаційний період за такими макроекономічними показниками у регіональному розрізі, як: валовий регіональний продукт, обсяги реалізації промислової та сільськогосподарської продукції, капітальні інвестиції, обсяг експорту та імпорту товарів, доходи та витрати населення, індекс регіонального людського розвитку та інші.

У четвертому розділі авторкою розроблено методичний підхід щодо оцінювання потенціалу розвитку регіональних економічних систем, який передбачає: обґрунтування принципів оціночних показників трансформації потенціалу регіонів; розрахунок субіндексів, який представлено системою кортежів, що розраховуються на основі зваженого середнього геометричного для відповідних складових кортежу з масиву індексів; визначення оцінки ваги кожного індексу в складі субіндексу на основі модифікованого підходу до методики аналізу ієрархій Сааті; типологізацію потенціалу розвитку регіональних економічних систем за розрахованими значеннями субіндексів (та комплексного індексу) за адаптованою шкалою Харрінгтона за методикою формування матриць чисельних попарних порівнянь векторів відносних цінностей субіндексів щодо комплексного індексу потенціалу розвитку регіональних економічних систем; розрахунок комплексного індексу потенціалу розвитку регіональних економічних систем на основі визначених субіндексів за використанням двох методів зважених мультиплікативної та

адитивної згорток; проведення оцінки трансформаційних процесів потенціалу в регіонах. З'ясовано втрати регіональних економічних систем у результаті воєнних дій на території України. Виокремлено вплив цифровізації на потенціалоформуючий простір регіональних економічних систем.

У п'ятому розділі дисертації здобувачкою розроблено концептуально-поведінкові основи розвитку регіонів на засадах управління потенціалоформуючим простором. Деталізовано чинники формування економічного потенціалу в регіональному просторі. Запропоновано напрями управління потенціалом регіонів з урахуванням сучасних викликів. Обґрунтовано доцільність створення регіональних інтегрованих підприємницьких систем з урахуванням наявного потенціалу ІКТ-сфери, що включатимуть інформаційно-комунікаційні центри аутсорсингу, інжинірингові центри, інноваційно-технологічні та екоіндустріальні парки. Проведено прогнозування розвитку регіональних економічних систем у сучасних умовах. Обґрунтовано, що прийняття управлінських рішень потенціалоформуючого простору вимагає: внесення змін у стратегії та поточні плани розвитку територій залежно від процесів переміщення осіб, термінів їх перебування та релокації бізнесу щодо використання ресурсів та їх розподілу на забезпечення відповідних умов для внутрішньо переміщених осіб та підприємств; формування механізмів щодо нівелювання безпекових ризиків, викликаних воєнними діями; залучення додаткових ресурсів для соціально-економічного розвитку регіонів шляхом налагодження більш щільної співпраці із західними партнерами, донорськими та різними громадськими організаціями; виокремлення ресурсів для формування продовольчих резервів, підвищення захищеності складів та логістичних потоків. Для прогнозування рівня розвитку регіональних економічних систем в умовах трансформації потенціалоформуючого простору було проведено кореляційно-регресійну оцінку впливу факторів на розвиток регіональних економічних систем та побудовано діаграми причинно-наслідкових зв'язків моделей. Здійснено прогнозування потенціалу розвитку регіональних економічних систем із урахуванням трансформації потенціалоформуючого простору групи регіонів, що віднесені відповідно до законодавства України до територій відновлення. Трансформаційний ефект щодо потенціалу розвитку регіональних економічних систем було оцінено шляхом аналізу та сценарного прогнозу зміни комплексного індексу потенціалу розвитку регіональних економічних систем, що враховує трансформацію потенціалоформуючого простору в результаті воєнних дій на території регіону.

Дисертаційна робота являє собою цілком завершене наукове дослідження, виконане на необхідному науковому рівні.

Відповідність докторської дисертації профілю докторської ради та паспорту наукової спеціальності.

Дисертаційна робота відповідає профілю спеціалізованої вченої ради Д 26.002.23 та паспорту спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Оцінка ідентичності змісту реферату та основних положень дисертаційної роботи.

Зміст реферату повною мірою відображає основні положення дисертації, які дають підстави позитивно оцінити наукову та практичну цінність дослідження.

Академічна доброчесність.

Дисертаційна робота та наукові праці, які розкривають її результати, відповідають принципам академічної доброчесності, використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях.

Основні результати дисертаційної роботи знайшли своє відображення у 40 наукових працях, серед яких: 7 статей – у зарубіжних виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз даних (Scopus / Web of Science); 16 статей – у наукових фахових виданнях України; 5 статей – в інших міжнародних виданнях, 12 тез доповідей – у матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Позитивно оцінюючи результати дослідження, необхідно висловити окремі зауваження.

1. При дослідженні теоретичних засад формалізації розвитку регіонів авторкою досліджено такі поняття, як «розвиток», «система», «регіон», «простір», але, на наш погляд, доцільно було б ще зупинитися на такій економічній категорії як «територія», сутнісні ознаки якої є важливими для дослідження розвитку регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуєчого простору.

2. Авторкою запропоновано створення регіональних інтегрованих підприємницьких систем (п.п. 3.1), що включатимуть інформаційно-комунікаційні центри аутсорсингу, інжинірингові центри, інноваційно-

технологічні та еко-індустріальні парки тощо. На наш погляд, потрібно було б більш детально розписати необхідні кроки щодо їх формування на регіональному рівні.

3. Здобувачкою удосконалено методичний підхід оцінювання потенціалу розвитку регіональних економічних систем із дотриманням принципів трансформації потенціалоформуючого простору, який передбачає розрахунок комплексного індексу потенціалу розвитку регіональних економічних систем на основі модифікованого підходу до методики аналізу ієрархій Сааті та його складових, а саме пентогрупи субіндексів системою кортежів (стор. 250-254; 269-280). Не піддаючи сумнівам доцільність використання такого методичного підходу, на нашу думку, необхідно було б також вказати на недоліки даного підходу.

4. Погоджуючись із спрямуванням зусиль на задекларовані Україною цінності соціально-економічного розвитку відповідно до парадигм становлення сталого розвитку, нового регіоналізму та цифровізації необхідно зазначити, що запропонована дисертанткою теоретико-методологічна концепція потенціалоформуючого простору розвитку регіонів в умовах цифровізації, що передбачає комплексність використання методології системного, інституціонального та процесно-функціонального підходів (стор. 137-143; 145-154, 158-161), не містить конкретних методів реалізації концепції.

5. Здобувачкою у п.п. 5.5 запропоновано прогнозування потенціалу розвитку регіональних економічних систем із урахуванням трансформації потенціалоформуючого простору, але, при цьому, автором не використовується розрахунок похибки при прогнозуванні, що зменшує точність розрахунків трансформації потенціалоформуючого простору регіонів.

6. На наш погляд, у дисертації, що присвячена вирішенню науково-прикладної проблеми розвитку регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації, доцільно було б проаналізувати закордонний досвід проблеми розвитку регіональних економічних систем в Європейських країнах та імплементацію найкращих європейських практик по відношенню до українських економічних реалій розвитку регіонів.

Загальний висновок.

Проведене вивчення та аналіз дисертаційної роботи, реферату та опублікованих здобувачкою наукових праць дають підстави стверджувати, що дисертаційна робота Дергалюк Марти Олексіївни на тему «Розвиток регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації» є самостійною завершеною кваліфікованою науковою працею. Робота містить наукові положення та нові науково-обґрунтовані результати, які мають практичну та теоретичну цінність, а також вирішують актуальну проблему поглиблення теоретичних підходів та розроблення науково-методологічних положень та

практичних рекомендацій щодо розвитку регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації.

Дисертаційна робота Дергалюк Марти Олексіївни на тему «Розвиток регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації» за своїм змістом, науковою і практичною значущістю та оформленням відповідає встановленим вимогам пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 (зі змінами), а її автор, Дергалюк Марта Олексіївна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва і торгівлі
Національного університету
«Чернігівська політехніка»

Наталія ІВАНОВА

